"ގަޑި" ގެ ފަހަރަތް "އާދި" އިތުރުކުރުމުން ގެންނަންޖެހޭ ނުވަތަ އަންނަ ބަދަލު

އަބްދުލްއަޒީޒު ޢަދާލު އަﷲބުދު

އުނިވަޔަނީގަނޑުވާތީ ފަހަރިން މަސައްކަތް ކުރެވޭ ދިވެހިބަހުގައި ވެސް ވަރަށް ގިނަ ކުރެވެމުންދާތީ. ދިވެހިބަހުގައި މިފަދަ ކުރުވުމަކަށް ޙައްމުކުރާ ކިޔަނީ "ހަކުރު" މިހެންނެވެ. ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދުގައި އަންނަ ގޮތުން މި ބާވަތުގައި "ހަކުރު" ގެ މާނައަކީ "ހެ ބަހެއް (ހެވެރިބަސް) ހެކަނި އަންނަ އިރު ފުރިހަމަ މާނައެއް ދޭހަކުރާ، ނަމަވެސް ހެހެން ބަސްތަކާ (ވަރުގިނަކާ)ހެކަ ބޭނުންކުރުމުން ފުރިހަމަ މާނައެއް ދޭހަވާ ކަލިމަ ބަހެކެވެ. (ވަރުގިހެވެ.)" މި ބަޔާނުގެ މިހެން އޮތް ނަމަ ވެސް މާނަ ދޭހަވާ ބަހެއް "ހަކުރު" ހެންނަކަން ވެސް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

އިސްވެ މި ދެންނެވިފަދަ ހަކުރުތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ހަކުރަކީ "ގަޑި" އެވެ. ގަޑި ބޭނުން ކުރާ އެއް ބާވަތަކީ ތަން ބެހެންކުރުމެވެ. މިސާލަކަށް: އެނާ އިރު ހުރުގައެވެ. މަދުމަޑުގައި ހިނގާން ވާނީ ދުވާ އެއްޗެއްސަށް ބަލައިގެންނެވެ.

މި ފަދަ އަނެއް ހަކުރަކީ "އާދި" އެވެ. މިއީ، "ކަން ރައްދުވުމުގައި އެއް ގޮތުގެމަތިން، އެއް ނަމުގެ އަނެއް ނަމަކާ ގުޅުމުން ގެންދިޔުމުގެ މާނަ ދޭހަކުރުމަށް ބަހަރުގައި" ބޭނުންކުރާ ހަކުރެކެވެ.

މި ދެންނެވި ދެ ހަކުރު ބައްދަލުވުމުން ގެންނަންޖެހޭ ނުވަތަ އަންނަ ބަދަލެއް އޮތެވެ. ނަމަވެސް މިހާރުކަން އެއިސް މި ބަދަލު ގިނަ މީހުން ހަނދާންވެ ނުހުރެއެވެ. ނުވަތަ ނޭނގެއެވެ. ނުވަތަ މި ކަމަށް ފަރުވާލާއެ ނުބަހައްޓައެވެ. އެހެންކަމުން މި ދެ ހަކުރު ބައްދަލުވާ ހިސާބު ތަފާތު ގޮތްގޮތަށް ބަދަލުގެންސްފައި ހުރެއެވެ. މުޅިއަށް ރަނގަޅު ލިޔުންތަކުގައި ވެސް މި ބަދަލު ގެންސްފައި ހުއްޓެވެ ފެންނަނީ ރަނގަޅަކަށް ނުހެވެ.

"ގަޑި"ގެ ފަހަތަށް "އާދި" އައުމުން ބޭނުންކުރަންޖެހޭ ހަމަތަކީ "ގަޑި"ގެ އަޚިރުގެ އިބްތިދާ ސުކޫނަކަށް ބަދަލުވުމާއެކު "އާދި"ގެ ފުރަތަމަ އަކުރު "އާ" އަކަން ބަދަލުކުރުމެވެ. މިސާލަކަށް "ފާހަނގަވަސްތަކަށް އާދި ހާރުހެގައި" މިފަދަ ތަންތަން ޖެހެނީ "ފާހަނގަވަސްތަކަށް އާދި ހާރުހެގައި" މިހެންނެވެ. ނަމަވެސް ގިނަ ފަހަރަށް މިހެން ލިޔުއްވައި ހުއްޓެ ފެންނަނީ "ގައާދި" މިހެންނެވެ. ނުވަތަ "ގަޑި އާދި" މި ފަދަ ގޮތްގޮތަށެވެ. ނަމަވެސް މިއީ ރަނގަޅު ގޮތްގޮތެއް ނޫނެވެ.

ވީމާ، "ގަޑި" ގެ ފަހަރަތް "އާދި" އިތުރުވުމުން އެ ދެ ހަކުރު ބަދަލުވެގެން އަންނަނީ "ގައްޑާދި" މި ގޮތަށެވެ. ކިޔަން ފަސޭހަ ވެސް މި ގޮތެވެ. އަދި ދިވެހިބަހުގެ ހަމަ ލިޔުންތަކުގައި ވެސް ހުރީ މިހެންނެވެ. ހަމަ މިފަހަރުން ބަހުގެ މަސްހޫރު އަދިބުން ބޭނުންކުރައްވައިފައި ހުރީ ވެސް މިހެންނެވެ. ވީމާ، ރަނގަޅު ގޮތަކީ "ގައްޑާދި" އެއް ނޫނެވެ. "ގައްޑާދި" އެވެ. "ގަޑި" ގެ ފަހަރަތް "އާދި" އިތުރުކުރުމުން ގެންނަންޖެހޭ ނުވަތަ އަންނަ ބަދަލަކީ މިއީއެވެ.